

गोतीर्थक (von गोतीर्थ) adj. so heisst ein seitlicher Schnitt (क्लिद्), der bei einer Mastdarmfistel angewandt wird, Suca. 2, 39, 8.

गोत्रं (गो + त्र) Up. 4, 168. 1) n. Siddh. K. 249, b, 3. a) Kuhstall, Stall: त्वं गोत्रमङ्गिराभ्यां ऽवृणार्यं RV. 1, 31, 3. उद्गात्राणि ससृजे 3, 39, 4. 43, 7. गोत्रा गवाम् 6, 65, 5. 2, 23, 18. 10, 48, 2. m. nur Naigh. 1, 10, wo das Wort मैघ gleichgesetzt wird, und wohl auch in der Stelle: गोत्रं कृत्स्नियम् Vālakh. 2, 10. — b) Geschlecht, Familie, Abkunft; Geschlechtsname AK. 2, 7, 1. Trik. 3, 3, 346. H. 503. an. 2, 412. Med. r. 26. Up. 4, 168, Sch. द्वि-गोत्रं Çāṅkh. Çā. 1, 4, 16. किङ्गोत्र Kauc. 55. Khāṇḍ. Up. 4, 4, 1. यद्गोत्रं ebend. अगोत्रं keinen Stammbaum habend Muṇḍ. Up. 1, 1, 6. न भोजनार्थं स्वे वि-प्रः कुलगोत्रे निवेद्येत M. 3, 109. संप्राप्तो ऽप्यन्यगोत्रतः 9, 141. Hit. Pr. 44. Megh. 84. तो ऽपि स्वगोत्रेण सह विविधभोगानुपभुञ्जानः Pāṇāt. 130, 21. काश्यपी गोत्रतश्चासि Varāṇh. Brh. S. 27, 5. वासष्ठगोत्राः 5, 72. तस्य गोत्रं नाम च गृहीत्वा Āc. Gṛh. 4, 4. Çāṅkh. Gṛh. 1, 6. नामगोत्राणि चाभाष्य दाराणां मन्त्रिणां तथा MBh. 13, 548. गोत्रेण nach dem Geschlechtsnamen gaṇa प्रकृत्यादि zu P. 2, 3, 18, Vārtt. गुरुं गोत्रेणाभिवदयते Gobh. 2, 3, 11. Bei Pāṇini heisst गोत्र, mit Bezug auf die dafür geltenden Patronymica, der Enkel (doch wohl auch der Sohn) und seine Nachkommen, wenn kein älterer Sprössling desselben Stammvaters am Leben ist; im entgegengesetzten Falle führt der Enkel u. s. w. den Namen पुत्रन्. Das Patronymicum für den Juvaṇ wird aus dem des Go-tra gebildet. 4, 1, 162. fgg. 93. 94. 2, 4, 63. 4, 1, 89. 2, 111. 3, 80. 126. गोत्र = गोत्रप्रत्यय ein zur Bildung der Patronymica dienendes Suffix AK. 3, 3, 40. — c) Personennamen überh. AK. 3, 4, 25, 182. Trik. H. 260. H. an. Med. Up., Sch. गोत्रेषु स्वलितस्तदा भवति Çāk. 132. गोत्रवि-स्वलितमूचुः Ragh. 19, 24. गोत्रस्वलितेषु Kumāras. 4, 8. Kathās. 14, 66. — d) Menge (संघ). — e) Zunahme (वृद्धि) Çabḍāk. im ÇKDr. — f) Besitz (वित्त) Viçva im ÇKDr. — g) Wald. — h) Feld. — i) Weg H. an. Med. — k) Sonnenschirm H. an. — l) Kenntniss des Zukünftigen H. an. Med. — 2) m. Berg AK. 2, 3, 1. Trik. H. 1027. H. an. Med. Bhāg. P. 2, 6, 9. 3, 2, 33. 5, 12, 26. Diese Bed. ist wohl aus गोत्रभिद् geschlossen worden. — 3) f. घौ a) Kuhheerde P. 4, 2, 51. Vop. 7, 35. AK. 2, 9, 60. Trik. H. 1421. H. an. Med. — b) die Erde AK. 2, 1, 3. Trik. H. 936. H. an. Med. Up., Sch. Vgl. गात्रा. — 4) vor गोत्र verkürzt im comp. ein mehr als zweisilbiges fem. auf ई seinen Endvocal P. 6, 3, 43. fgg. Solche comp. sollen nach dem Sch. einen Tadel ausdrücken: ब्राह्मणगोत्रा viell. so v. a. eine Brahmanin nur der Abkunft oder dem Namen nach. Ein tonloses गोत्रम् nach einem in Folge dessen den Ton bewahrenden Verbum finitum drückt gleichfalls einen Tadel oder eine beständige Wiederholung aus, P. 8, 1, 27. 57. — Vgl. विष्णुगोत्र, सगोत्र und कुल.

गोत्रक (von गोत्र) n. Geschlecht, Geschlechtsname Jāṇ. 2, 35.

गोत्रकर्तृ (गोत्र + कर्त्) m. Begründer eines Geschlechts MBh. 13, 248.

गोत्रकारिन् (गोत्र + कारि) dass. Pravarādh. in Verz. d. B. H. 60.

गोत्रकीला (गोत्र Berg + कील) f. die Erde H. ç. 156. — Vgl. अचलकीला, अद्रिकीला.

गोत्रज (गोत्र + ज) adj. subst. in demselben Geschlecht geboren, ein Verwandter Jāṇ. 2, 135. Kathās. 6, 29. 22, 37. 41. Bhāg. P. 3, 7, 24.

गोत्रपट (गोत्र + पट) m. Stammbaum Agnisv. zu Līṭ. 1, 2, 24.

गोत्रप्रवर (गोत्र + प्रवर) m. Geschlechtsältester, Begründer eines Geschlechts Pravarādh. in Verz. d. B. H. 60. ०र्पण n. Titel einer Schrift Ind. St. 1, 469.

गोत्रभिद् (गोत्र + भिद्) adj. den Kuhstall spaltend, — öffnend: Indra (nach dem bekannten Mythos) RV. 6, 17, 2. 10, 103, 6. VS. 20, 38. der Wagen Brhaspati's RV. 2, 23, 3. In der nachvedischen Literatur m. Bein. Indra's als Bergespalters (vgl. अद्रिभिद्) AK. 1, 1, 38. Ragh. 3, 53. 6, 73. Kumāras. 2, 52. Indra und zugleich Vernichter von Geschlechtern (Gegens. गोत्ररत्निन्) Rāśa-Tar. 1, 92. Indra und zugleich Vernichter von Namen Çiç. 9, 80.

गोत्रभूमि (गोत्र + भूमि) f. das Gebiet der Familie, so heisst bei den Buddhisten eines der Stadien im Leben der Çrāvaka Vajr. 34. WASSILJEV 239.

गोत्ररिक्थ (गोत्र + रिक्थ) n. du. das Geschlecht (der Geschlechtsname) und das Erbe: गोत्ररिक्थे जनयितुं क्लृदत्रिमः क्वचित् । गोत्ररिक्थानुगः पिण्डः M. 9, 142. गोत्ररिक्थंशभागिनः d. i. गोत्रभा० und रिक्थंशभा० 165.

गोत्रवत् (von गोत्र) adj. einem vornehmen Geschlecht angehörend R. 2, 98, 24.

गोत्रवृत् (गोत्र + वृत्) m. N. einer Pflanze (s. धन्वन) Bhāṭṭa. im ÇKDr.

गोत्राव्या (गोत्र + व्या) f. Geschlechtsname, Patronymicum AK. 3, 6, 2, 14.

गोत्रास्त (गोत्र + अस्त) m. 1) der Untergang der vornehmen Geschlechter und der Berge: ०कृत् Rāśa-Tar. 5, 377. — 2) (sc. शब्द) Patronymicum (ein Wort, welches auf ein Go-tra-Suffix ausgeht) AK. 3, 3, 10.

गोत्रिक (von गोत्र) adj. das Geschlecht betreffend: गोत्रिकं कर्म Bewusstsein der Abkunft, eines der 4 reinen Karman bei den Gāina Colbr. Misc. Ess. I, 384.

गोत्र (von गो) n. das Kuhsein, der Zustand einer Kuh: तद्गोत्रम् Pāṇāt. Br. 16, 2. गोत्रं प्राप्य Mārk. P. 15, 34.

1. गोद (गो + द) Vop. 26, 33. 1) adj. Rinder —, Küheschenkend M. 4, 231. — 2) m. du. N. pr. eines Grāma P. 4, 2, 52, Sch. Vgl. gaṇa वर्णादि zu P. 4, 2, 82. — 3) f. आ N. pr. eines Flusses, gew. Godāvarī, H. 1084. LIA. I, 173. अनुगोदम् Ragh. 13, 35. — Vgl. गोदा und गोला.

2. गोद Gehirn, n. H. 625. m. Vīśasp. beim Sch. zu H. Vgl. गोर्ध, 2. गोदान, गोधि.

गोदत्र (गो + दत्र) adj. Rinder schenkend, von Indra RV. 8, 21, 16.

गोदत्त (गो + दत्त) 1) m. a) Rinderzahl: कृत्वा गोदत्तस्य मसीम् Suca. 2, 338, 16. — b) Auripigment Trik. 2, 9, 85. H. 1059. an. 3, 260. Hān. 265. Rāśa. im ÇKDr. — c) eine best. mineralische Substanz von weisser Farbe, wahrsch. ein best. Erdsalz Wils. — d) N. pr. gaṇa प्रधादि zu P. 4, 1, 123. eines Dānava Hariv. 12937. — 2) adj. a) Kuhzähne habend Vajr. 206. — b) gewaffnet, gepanzert, = सैन्य und दक्षित H. an. गोदरि (गो + दरि) adj. viell. so v. a. गोत्रभिद् den Kuhstall spaltend. von Indra RV. 8, 81, 11.

गोदा (गो + दा) adj. Rinder —, Kühe schenkend RV. 1, 4, 2. 3, 30, 21. 4, 22, 10. 5, 42, 8. — Vgl. 1. गोद.